

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

Megjelenik hetenként kétszer: esütőrtökön és vasárnap.

Kézdivásárhely, 1904. április 10.

Vasárnap.

XXIII. évfolyam 29. szám.

Felelős szerkesztő: Vajna Károly.

Kiadó laptulajdonos: Ifj. Jancsó Mózes.

Előfizetési árak:

Egész évre 10 korona Félévre 5 korona.
Negyedévre 2 korona 50 fillér.
Egyes szám ára 10 fillér.

A lap szellemi részét illető közlemények, Vajna Károly szerkesztőhöz, az előfizetési és hirdetési pénzek Ifj. Jancsó Mózes könyvnyomdájaiba küldendők.

Hirdetmények díja:

4 hasábos petitsorért, vagy annak helyéért 10 fillér.
Hivatalos- és árverési hirdetések külön díjtétel szerint.
Nyilttér sora 30 fillér.
A hirdetések díja előre fizetendő.

A magyar nyelv érdekében.

Berzeviczy Albert iskolaügyi miniszter tudvalevőleg serényen dolgozik és dolgoztat a népiskolai törvény revízióján. A revízióval kapcsolatban természetesen sok reményteljes, biztató szó esik arról, hogy a revízió megtörténte után az országnak minden iskolájában tanítani fogják a magyar nyelvet.

És ennek mi is, mint minden igaz magyar ember, szívből örvendünk. Igen, örvideni fogunk, hogy a legelrejtettebb nemzetiségi falucskában is lesz egy hely, hol a magyar állam zengzetes nyelvén sila bizálnak, majd beszélnek is.

Ennek az értéke azonban nem abban van, hogy így majd a nemzetiségi 6-10 éves gyermekek meg is tanulnak magyarul, hanem abban, hogy e révén figyelmessé lesz a nép mindenütt arra, hogy a magyar nyelv állam-n-y-e-l-v, melyet tudni nagyon kívánatos és előnyös. Ilyenformán nyilvánvalóvá lesz, legalább elvben, hogy államunk magyar nemzeti jellegével mindenkiné számot kell vetnie, aki az állam hatalmas tekintélyével ellenkezni akar, vagy nem akar. Egyenes, gyakorlati hatást az általánosan kötelező népiskolai magyar tanítástól inkább csak a néptanítók jövő nemzedékeinél remélhetünk. Ha nem lehet néptanítónak más, mint aki a magyar

nyelvet is tudja tanítani, a mindenféle nemzetiségű dászkaloknak ki huzzuk a méregfogát.

De még ez sem magyarosítás, ez is csak nemzeti és állami önvédelem. Már pedig Magyarországot magyarrá kell tenni egészen! Egyedül csak az állam és a törvény hatalma sohasem lesz képes azzá tenni. Az egész magyar társadalomnak s minden egyes magyar embernek lelkes, böles, kitartó munkája kell még ahoz, sok-sok időn keresztül.

A magyar társadalom s a magyar ember legyen gazdaságilag, erkölcsileg és műveltség tekintetében erős, terjeszkedő, gyarapodó, szaporodó: ez a fődolog. A mely állami törvény ezt a szent célt szolgálja, az, ha egy szót sem tartalmaz is a magyar nyelvről: egytől-egyig mind magyarosít. Ehhez egy nagy lépést fog tenni a tervbe vett revízió, azért melegen üdvözljük annak alkotóját.

R.

Az 1904 évi sorozás. Nyíri Sándor honvédelmi miniszter felhívta az összes törvényhatóságokat az 1904. évi ujoneállítás előmunkálatainak keresztültvitelére. A miniszter elrendelte, hogy az illetékes katonai parancsnokságokkal egyetértőleg az ujoneállítási és működési tervet akkép állapítsák meg, hogy a fősorozás ez év május 24-től bezárólag június hó 28 ig terjedő időszakban legyen megtart-

ható. Ebben a rendeletében hangsúlyozza a miniszter azt is, hogy azokban a járásokban, amelyekben az aratás a tapasztalat szerint már június közepén szokott kezdődni, a sorozás feltétlenül az aratást megelőző korábbi időpontra tűzessék ki, hogy az aratási munkában háborítás ne történjék. Ha e tekintetben valahol nehézség merülne fel, arról a miniszternek jelentés teendő. Figyelmezteti végül a rendelet a törvényhatóságokat, hogy a sorozási terv készítésénél a vasárnapokat és felekezeti ünnepnapokat is figyelembe vegyék.

Bánffy báró képviselőjelölt. A Bónis István halálával megüresedett kolozsi kerületben az új-párt vezére, Bánffy Dezső báró szándékozik fellépni.

A képviselőház munkaprogramja. Április 12-én véget ér a képviselőház husvéti szünete s a jövő hét szerdáján már megkezdődik a parlamenti munkálkodás. A tárgysorozatra egész sereg gazdasági javaslat is van kitéve. Ezek között első sorban kerül tárgyalásra az állami beruházásokról szóló törvényjavaslat, melyet a vármegyei tisztviselők, a községi és körjegyzők fizetésrendezéséről, továbbá az anyakönyvi törvény módosításáról szóló törvényjavaslatok elintézése fog követni. Az Olaszországgal és Németországgal kötendő vám- és kereskedelmi szerződések ügyében való tárgyalások megkezdéséről szóló felhatalmazási javaslatokon kívül a képviselőház elé kerül még az 1904. évi költségvetési javaslat is, amelynek betérjesztésekor Lukács László pénzügyminiszter el fogja mondani expozéját. Időközben a parlament letárgyalhatja a vasutak fizetésrendezéséről szóló törvényjavaslatot, amelyet Hieronymi kereskedelmi miniszter mindjárt a husvéti szünet után be fog terjesztetni a képviselőháznak. Kormánykörökben azt hiszik, hogy mielőtt a költségvetést a bizottságokban megvitatják, a Háznak még ideje lesz letárgyalni a polgári per-

TÁRGA.

Ha minden álmód . . .

Ha minden álmód szertefoszlott,
Ha elfáradt már minden vágyad,
Hogyha oltárodd összeomlott,
És a világot megutáltad:

Gondolni fogsz egy kedves arcra,
Mely bizalommal rád tekintett,
S meg fog dobogni szíved arra,
Hogy e szent képet megőrizted . . .

Haan Béla.

Névtelen dalaiból.

I.

Felujong, majd felsir hegedű, cimbalom
Elvegyül hangjában az öröm s fájdalom.

Hallgatod, hallgatod, elmerengőn nézve
Aztán a hegedűt — magad veszed kézbe.

Melyik az én nótám? azt hiába kérde,
Ki sem is találod, soha meg sem érted!

Minek nekem hangja az olyan nótának
Mit uton-utfélen mindig muzsikálnak.

Ezer bűvös dallal van a szívem telve
Jut énnekem abból egy új minden percre!

S ha eldalolom mely szívemben most támad
Próbáld hát, ha tudnád, — s cimbalmos utánad!

Kezdd el, magas kedvvel, egyre hangosabban! —
Azután majd halkán, elmélázva, lassan:

Legboldogabb most én vagyok e világon!
De vajjon igaz-e — az én boldogságom

II.

Sohse volt még ily világos ilyen fényes éjszaka
Ugy szikrázik, úgy ragyog az ég minden csillaga!

Két kis csillag, két kis csillag ott felettéd épen
Ott vannak ők, ott vannak ők egymás közelében!

Igy gondolod, így gondolod, mert a földről nézed
Földi szemed, földi szemed jaj, megesal az téged.

Tudnál te csak, tudnál te csak az ég felé szállni,
Tudnád te a csillagokat magasabbról látni:

Akkor látnád milyen távol vannak ők egymástól
És hogy köztük milyen örök s mérhetlen a távol.

Biciklista-betegségek.

Tíz millióra becsüli Ernesto Mancini a „Veloipedismus”-ról írt s a „Nuova Antologia”-ban megjelent tudományos cikkében azoknak a számát, akik manapság a kerékpározás divatos sportjának hódolnak. És ennek a tíz millió biciklistának éppenséggel nem kisebb része az, mely üzi ezt a sportot, hogy ez egészségének inkább kárára van, mint hasznára. A tulnyomó többséget a sport szenvedélye annyira elragadja, hogy nem tud mértéket tartani a biciklizés fárasztó testgyakorlatában, a tulhajtás pedig, mint mindenemű sportnál, a kerékpározásnál is megárt, sőt ennél még fokozottabb mértékben.

Az orvosok már több ízben emelték fel intő szavukat a biciklizésnek mérték nélkül való üzése ellen s nem egyszer mutattak rá ama veszélyekre, amelyek az ember egészségét és életét a vasparipa-sport tulhajtásával járó testi megerőltetések folytán fenyegetik. Ez azonban bizony édes-keveset használt, az orvosok intőszózata éppenséggel nem riasztotta el a bicikli-sport ambiciózus művelőit, sőt az egyre nagyobb számban rendezett vasparipa-versenyek az ő kitüntetésekkel és díjaikkal mind több és több biciklistát csábítanak arra, hogy erejét a kellő mértéken túl megfeszítse. A tréning és a versenyek a bicikli bajnokait rendszeren olyan leisztagokra ragadják, amelyek testi erejükkel és képességükkel nem állanak arányban. A mód nélkül való megerőltetés különösen ha gyakran ismétlődik, mint az a tréningnél és versenyeknél rendes dolog, az

rendtartás reformját is. Ez a képviselőháznak egyelőre megállapított munkarend tervezete. A beruházások kérdésében, a kereskedelmi szerződéses tárgyalásokra felhatalmazó javaslatok és a tisztviselői fizetésrendező javaslatok körül erős és kemény viták várhatók.

Székely akció.

A székelyföldi miniszteri kirendeltség javaslata Tallián Béla földmiv. miniszterhez.

Munkásügy, kivándorlás.

A székelyföld bajaira, legkiváltképpen a székelyföld népének Romániába való tömeges kimenetele irányította a közfigyelmet. Ez bizonyítja legvilágosabban a székelyföld gazdasági elmaradottságát s a székelyföld magyarságának, nemzetfentartó erejének gyöngítésére ez rejt magában legtöbb veszedelmet. A székely kongresszus első sorban a kivándorlás ellen keresett orvosszereket. Tárgyalásaiban jóformán minden kérdés a kivándorlással hozott kapcsolatba. A mellett, hogy egyenes intézkedéseket is javasolt a kivándorlás megakadályozására jóformán mindazon határozataiban, mik a gazdasági helyzet javítására irányulnak, az a célzat jön kifejezésre, hogy a gazdasági helyzet javulásának a székelyföldi magyar nép itthoni megerősödése s ezzel mint végező, a kivándorlás csökkenése legyen a folyamánya. A kongresszus egyik elnöke a megnyitást megelőző beszédjében ki is jelentette, hogy a kongresszust rendező egyesületek úgy készítették elő a kongresszust, hogy: „Annak működési köre, figyelemmel a székely nép közgazdasági helyzetére, terjesztessék ki mindazokra a földművelési, ipari, kereskedelmi és közművelődési kérdésekre, melyeknek törvényhozási, kormányzati vagy társadalmi uton való megoldása alkalmas lehet a székely nép mai szenvedő helyzetének javítására s kivándorlásának csökkentésére.”

Ezek szerint Nagyméltóságod székelyföldi felsegítési akciója is a kivándorlás elleni küzdelem egyik eszköze és pedig leghathatósabb eszköze leendő. Mert miután a székelyföld gazdasági életének súlypontja a mezőgazdaságra esik és miután itt a megélhetési források túlnyomó részét a mezőgazdaság táplálja, a mezőgazdasági helyzet javulása a lakosság túlnyomó részének megélhetésére és keresetelőre leendő kihatással.

Mindez azonban hosszú évek következetes munkájának lesz az eredménye. Máról holnapra a leg-

hathatósabb akció sem alakíthatja át a viszonyokat. De a székelyföld népének Romániába való tömeges kimenetele, mi nemcsak az itthon maradt székelység gyengülését, hanem egyuttal kivándorolt székelyeink nagy részének anyagi és erkölcsi züllesztését is jelenti, addig sem nézhető tétlenül. Nem szabad arra várnunk, hogy az itthoni viszonyok javulásával magától megszűnik a kivándorlás. Hozzá teszem még ehhez azt, hogy a munkáért Romániába menők legnagyobb része azok sorából telik ki, a kiknek idehaza egyáltalán nincsen földbirtokuk, maga az akció pedig ezek helyzetén tud legkevésbé segíteni. A Nagyméltóságod felsegítési akciója a legmeszebb menő gondoskodással is csak addig mehet, hogy azok részére, a kiknek valamelyes gazdaságuk van, anyagi s erkölcsi támogatással jövedelmezőbbé tegye a gazdálkodást. Ennek az anyagi s erkölcsi támogatásnak az előnyeit pedig azok, a kiknek egyáltalán nincs gazdaságuk, igen kevésbé élvezhetik, mert az igen messze dolog, hogy az itteni gazdasági élet belterjessége adjon jobb keresetet a birtoktalan munkásoknak. Ennélfogva maga a gazdasági felsegítési akció a föld nélküli székely munkásokat tudja legkevésbé segíteni. Nem adhat teheneket annak, a kinek nincs hozzá legelője, sem vetőmagot olyanoknak, kiknek nincs hova azt elvetniök. Az akció általános segítő eszközei tehát csak a tulajdonképpeni földmives osztállyal szemben szolgálhatnak a kivándorlástól való visszatartásra, a gazdasági helyzet javulását, a mit az akció célzó, egyelőre csak a legalább valamelyes birtokkal rendelkező földmives székely fogja közvetlenül megérezni. Ennélfogva a tulajdonképpeni földmives osztályt kiegészítő földnélküli munkás elem kivándorlásával szemben az akció általános felsegítési eszközein kívül különleges eszközök alkalmazása is szükséges leendő.

Osztozom tehát a székely kongresszusnak abban a felfogásában, hogy a gazdasági helyzet javítását célzó intézkedések mellett közvetlen intézkedésekkel is törekednünk kell csökkenteni székelyeinknek Románia felé özönlését s mérsékelnünk kell káros következményeit.

A székely kongresszus kivándorlási szakosztálya több oly határozatot hozott, a melyek ily egyenes intézkedéseket javasolnak. Mind eme határozatoknak az a lényege, hogy a kivándorlás minél előbb külön törvénnyel szabályoztassék. Ki is vannak fejtve a határozatokban a hozandó törvény alpelvei.

A kongresszusnak a törvény alkotására vonatkozó javaslata már is megvalósult. A kivándorlási törvény megalkottatott. Az ez által tárgyalanná

vált határozatokkal tehát most már e helyen érdemlegesen nem foglalkozom. Különben is ugy a kongresszusi határozatokban foglalt javaslatok, mint a törvény intézkedései oly oldalát ölelik fel a kivándorlás elleni védekezésnek, mi az államrendszet feladatkörébe vág, s a Nagyméltóságod vezetése alatt álló m. kir. földművelésügyi minisztérium feladat körén kívül esik. A Nagyméltóságod székelyföldi akciójába tehát közvetlenül ugy sem volna befoglalható.

Más tér az, a mi nyitva áll Nagyméltóságod akciója előtt a székelyföldi kivándorlás elleni védekezésben. A munkáviszonyok itthoni rendezése s nagyarányu székelyföldi munkásközvetítés szervezése.

A székelyföld nyomott gazdasági helyzete a földmives lakosság egy igen nagy részére nézve abban nyilvánul, hogy az, a kinek nincs önálló gazdasága, a saját földjét nem művelheti, igen nehezen, vagy némely helyeken s némely évszakokban egyáltalán nem kap foglalkozást. A székelyföld a maga szegényes gazdasági viszonyaiban nem köti le s nem foglalkoztatja az itt levő munkaerőt. Nincsenek nagy uradalnak, melyeknek nagyszánu mezei munkásra lévén szükségük, keresetet adnak a földnélküli földmiveseknek. Nincsenek nagy városok nagy szabásu iparvállalatokkal, hol elhelyezést talál a mezőgazdaságban lakótellen munkaerő. S a munkaerő-felesleget legnagyobb részben mezei munkások szolgáltatják. A székelyföld régi iparossága, melyet a székely iparcikkeknek Romániába való könnyű bevitele hosszú ideig fenntartott, Románia elzárkózottsága óta jóformán teljesen eltűnt. Vagy áttelepedett Romániába vagy itthon más vidéken más foglalkozási ágban keresett megélhetést. Most jóformán csak a falusi földmives elem az, mely még mindig benépesíti a székelyföldet a nélkül, hogy megtudna élni az ottani keresetéből.

Ez ideig, eltekintve attól a különben is alig számba vehető társadalmi akciótól, mely szerint a székelynép egy néhány lelkes barátja társadalmi mozgalmat indított a székely cselédlányoknak Magyarország belsejében való elhelyezésére, a Romániába való kivándorlástól s az ottani elzárkózástól való megmentésére, s eltekintve attól, hogy p. o. a petrosényi községbenánya igazgatója már régebb idő óta igazán hazafias és céltudatos igyekezettel következetesen és nagy számban alkalmaz székely munkásokat, jóformán semmi sem történt a mi a székelyföldi munkaerőfelesleget magán a székelyföldön vagy az ország belsejében. mezei munkás hiányban szenvedő vidékekre terelte volna. Míg a felvidéki tót és rutén nép nyári munkaidőben egész

organizmus két legfontosabb szervében, a szívében és veséiben olyan tartós működési zavarokat okozhat, amelyeknek éveken át tartó súlyos betegségek a rendes következményei.

A tréningnek és versenyeknek a biciklista szervezetére és különösen annak szívére és veséjére gyakorolt kedvezőtlen hatását tette beható tanulmány tárgyává a lefolyt évben Albu, berlini orvos s vizsgálatainak eredményét e napokban tette közzé.

Ujabb időben, mendja értekezésében Albu dr., sport alatt mindig csak a legszélsőbb erőmegfeszítést, a maximális izommunkát értik. A sportnak ez a modern felfogása alaposan kell, hogy megváltoztassa azt a nézetet, a mely a sportnak az ember egészségére való jóhatásáról eddig fennállott. Egy olyan szélső erőmegfeszítést, amelyet a sport alatt értett maximális izommunka megkíván, mint az egészséget előmozdító, edző és erőfeszítő testgyakorlatot dicsernie és ajánlania a gondolkodó orvosnak nem szabad. Sőt inkább rá kell mutatnia ama veszélyekre, amelyek az izmoknak oly óriási mértékben való megerőltetése által a szervezetet érhetik.

A tréningnél és a versenyeknél leginkább jut érvényre a modern sport. Mindkettőnél a biciklista maximális izommunkát fejt ki, melynek káros visszahatását a szívre és vesékre Albu dr. számos versenyző kerékpároson volt alkalma észlelni.

A forszirozott kerékpározás még ha csak öt percig tartott is, oly tüneteket hoz létre, amelyek kétségtelenné teszik az orvos előtt, hogy ezen rövid idő alatt szívtágulás fejlődött ki. A rendkívül gyors, kiesiny puha, rendetlen érverés, a légvételek számának nagy mértékben való fölszaporodása, az ajkak és az arc kékes színe s az ájuláshoz, összeeséshez

közel álló állapot, melytől a biciklistát csak óriási energiája óv meg: mindeme tünetek azt bizonyítják, hogy a szívében olyan változások álltak be, melyeket akut tágulásnak neveznek. A szív heveny kitéágulása különben nem specifikus baja a versenyző biciklistáknak, ez állt az már előbb is mindenféle testi meg rőltetéseknél. Katonáknál forszirozott menetek után, turistáknál fénaszó hegymászások után a hevenyen föllépő szívtágulás gyakori dolog. Az ily módon fejlődött szívtágulások azonban, ha a megerőltetések nem ismétlődnek, csakhamar ismét elmúlnak, anélkül, hogy maradandó nyomot hagynának vissza.

Másként áll a dolog a biciklistánál. A versenyző biciklista az ő folytonos tréningjével és verseny-kerékpározásával ugyszólván mindennap, sőt gyakran napjában többször is végzi ezt a megfeszített izommunkát, amelynek következménye a szívtágulás. A gyakran ismétlődő inzultus folytán a szív tágulása krónikussá lesz, míg végül az egész szív az erőltetett munka következtében tulteng és megnagyobbodik. A bicikli-bűsök látszólagos duzzadó egészsége ágyeló orvost éppenséggel nem téveszti meg, mert nagyon jól látja a közelgő veszélyt, mely bármely pillanatban ledöntheti ezeket az erő-óriásokat. A tulerőltetés folytán keletkezett szívtultengés ugyanis éveken át fennállhat anélkül, hogy külsőleg valamiképpen fölismerhetővé tenné magát. Az ember hosszú időn át a legjobban érezheti magát mellette, midőn valami nagyobb megerőltetés vagy egyéb káros behatás folytán az elváltozott szív egyszerre csak fölmondja a szolgálatot. A krónikusan tulerőltetett szív nem képes többé rendesen működni s csakhamar föllépnek keringési zavarok, mint a szervi

szív bajnak kétségtelen jelni. Mint a tulfeszített gumiszalag gyakori használatnál mind többet veszít rugalmasságából s végül elszakad, éppugy veszt el egyre jobban összehúzódási és működési képességét a kitégult és tultengett szív is.

A bicikli-sport tulhajtása folytán tehát mint látható, a szívének igen komoly megbetegedése jöhet létre, melyek veszedelmes következményei, bár sokszor csak évek múlva jelentkeznek, de azért csak ritka esetben maradnak el.

Nem kevésbé komoly az a kár, melyet a mérték nélkül üzött kerékpár-sport a szervezet egy másik fontos szervében: a vesében okozhat. A vese igen érzékeny szerv, minden nagyobb testi megerőltetésre funkció-zavarral reagál. Ez a működési zavar abban áll, hogy a szervezet fönttartására alkalmatlanná vált dolgok mellett olyan anyagot is küszöböl ki a testből, amelyre annak a legnagyobb szüksége van. Ez a nélkülözhetetlen anyag a fehérny. Mint minden nagyobb testi megerőltetés után, a forszirozott kerékpározás után is található fehérny a vese váladékában. A vese eme rendellenes működése a biciklistánál két okra vezethető vissza: a tulfeszített izommunkára és a célszerűtlen testtartásra.

Az izmok fokozott működése következtében a vérkeringés gyorsul, a veséhez is tehát, éppugy, mint a szívhez, több vér fog jutni, mindkét szervben vérpangás áll be, melynek folytán a szívében az előbb leirt elváltozás, a vesében pedig funkció-zavar lép föl. A vérrel dusan ellátott vese a reá háruló nagy munkát elvégezni nem képes, a haszonvehetetlen anyagokkal együtt a vér fehérnyjét is átbotcsátja magán, így kerül a vese váladékába a fehérny.

csoporthoz keresi fel a sok munkás kezét igénylő alföldi magyar vidékeket s a felvidék eme munkás szolgálatának az idők folyamán egész észrevétlenül úgy szólni kész szervezete és gyakorlata lett, a székelyföld munkát kereső földmives népe maga is alig igyekezett munkáért az országnak különben is tőle messze eső gazdagabb vidékeire, rajta kívül eső helyről pedig éppen nem történt gondoskodás a felvidéki időszaki munkásáramlatokhoz hasonló folyamat megindítására. Mentek tehát székelyeink oda, a hova hamarabb is, könnyebben is, olcsóbban is eljuthattak, hova munkást kereső ügynökök is ígéretekkel, munkakínálattal folyton csábították s ahol a kereset készen kínálkozott.

(Folytatása következik.)

Olvasóinkhoz.

Lapunk 23-ik évfolyamának II-ik negyede alkalmából ajánljuk lapunkat olvasóink szíves pártfogásába s kérjük, hogy a II-ik évfolyamra szóló előfizetéseiket, valamint hátralékaikat minél előbb beküldjék lapunkat barátaik, ismerőseik között ajánlani terjesztési szíveskedjenek!

A „SZÉKELYFÖLD” ezentúl is mint a szabad elvű eszmék harcosa, a szabadelvű párt szerény organuma s a székelység érdekeinek. Kézdivásárhelyi és vidéke közügyeinek védője, ápolója: egyszerű, de lelkes munkása, ezentúl is hetenként kétszer, u. m.: csütörtökön és vasárnap fog megjelenni. Az a pár korona, melytől lapunkra áll az a közönség, egyeseknek nem lehet ok, de nekünk erőlt ad lapunk fenntartásához s így lelkesíti a közért való küzdelemben s bőven megtérül közügyeink lelkes szolgálata által, melyre ezentúl is buzgón törekedni fogunk.

Az előfizetési feltételek lapunk homlokán olvashatók; megrendelések lapunk kiadóhivatalába (Ifj. János Mózeshoz) intézendők.

A „SZÉKELYFÖLD”
szerkesztősége és kiadóhivatala.

NAPI HIREK.

— **Személyi hír.** Csányi Gyula, Háromszék-vármegye érdemes királyi tanfelügyelője ápril 6-án és 7-ikén Kézdivásárhelyen időzött. Hivatalos látogatást teljesített a m. kir. állami polgári iskolában, meghallgatta a tanárok előadásait, a tanulók feleleteit, megvizsgálta a hivatalos ügykezelést s csütörtökön délután székelyhelyre visszautazott.

— **Aranymenyegző.** Ritka szép ünnepély lesz e hó 17-én vasárnap Szentkatolnán. A község

Hozzájárul ehhez még az is, hogy a gyorsan száguldó kerékpárosok, hogy a szél ellentállását könnyebben legyőzhessék és mert a bicikli rossz szerkezete is kényszeríti rá, majdnem derékszögben meghajlott testtel ülik meg a vasparipát. A felső testrészeknek e nagyfokú meghajlása következtében a hasüregben helyet foglaló nagy erekben a vér rendes keringése akadályozva van, emez akadályozott vérkeringésnek pedig ismét csak vérpangás lesz következménye a vesékben fehérnyekiválasztással.

Ha a vese váladékában sokszor jelenik meg fehérnye, ez már arra mutat, hogy egy lappangó krónikus vesebaj van fejlődőben. Az erőltetett kerékpározás után fellépő fehérnyekiválasztás, minthogy sokszor éveken át újból meg újból ismétlődik, végül a vesék krónikus megbetegedését fogja maga után vonni. A krónikus vesebetegedésnek kétségtelen tünetei sokáig késhehetnek ugyan s a biciklista évek során át látszólag a legjobb egészséggel élhet, de azért a pusztító betegség már régóta lappanghat benne s életveszélyes következményei, ha késnek is, de elmaradni nem fognak.

A bicikli-sport tulhajtásával járó szív- és vesebajok az idők folyamán kombinálódni szoktak s a még nemrég elpusztíthatatlannak hitt szervezetet olyan siralmas állapotba hozzák, amelyről ha csak homályos sejtelmek volnának a biciklistáknak, bizony szíves örömmel lemondanának arról a dicsőségről, melyet a versenyekben elért legfényesebb rekord hozhatna rájuk.

G. S.

egyik tekintélyes birtokosa, évtizedeken át érdemes előjárója, főbírója, a község lakóinak böles, humánus tanácsadója, pártfogója: Szabó József, az arany érdemkereszt tulajdonosa és áldott lelkű felesége Demény Rozália e napon d. e. 10 órakor ülik meg Isten segédelmével aranymenyegzőjüket. Az egyházi szertartást — mint értesülünk — szentkatolnai Pál István apátkanonok, az erdélyi r. kath. státus referense, az aranymenyegzős pár rokona és barátja, fogja végezni. A templomi ünnepélyt pompás lakoma fogja követni.

— **Majláth püspök körlevele.** Gr. Majláth Gusztáv Károly püspök három körlevele közli a kassai vértanúk boldoggá avatásáról szóló pápai dekrétumot, megállapítja a szentmise és alapítványok szabályzatát; pályázatot hirdet a kolozsi és désaknai plebániákra. A prosynodális vizsgálatokat május 17. és szeptember 20. és 21. napjaira tűzi ki. Tudatja Both Demeter sárpitaki, Laiber Antal oroszhegyi adminisztrátor, Birdóc Dénes t. esperes és nyug. tanár, Ince András kolozsi plebános halálát. Espereseknek kinevezettek Hosszu Ferenc alesiki és Balázs Ferenc a közdi orbai kerületbe. Snoff József Désaknáról Csicsó-Kereszturra, Barthos Mihály Ó-Sebeshelyről Magyar-Fenesre, Sorbán Endre innen Ó-Sebeshelyre helyeztettek át. Adminisztrátorok lettek: Tóth Kálmán Désaknára, Orbán János Vágásra, Jeszl János Kádára; káplánokul küldtek: Rész János Nagyszébenbe, Bálint Péter Székely-Kereszturra, Lakatos János Kolozsra. Ezeren több könyvet ajánl.

— **Halálozás.** Dáoloki Lázár Mihály Háromszék-vármegye nyugalmazott főispánja, majd Kézdivásárhely-vidéki választókerület országgyűlési képviselője, háromszéki ev. ref. egyházi főgondnok, az 1848—49-es években honvéd százados, folyó hó 7-én délelőtt 9 órakor, életének 88-ik évében Aldobolyban meghalt. Április 9-én d. u. helyezték örök nyugalomra nagy részvétel között Aldobolyban. Áldás emlékére.

— **Első szent áldozás.** A helybeli áll. elemi katonai elemi és oroszfalvi elemi iskolákban járó római kath. vallású tanulók számszerint 51-en ma járulnak először az ur szent asztalához, hogy táplálják és megerősítsék lelküket annak szent testével, a ki azt mondotta: „Hagyjátok hozzám jönni a kisdedekeket, mert ilyeneké a mennyek országa.” Az ártatlan gyermekcsereg örömeiben, feledhetetlen percében részt vesz a szülők szerető szíve, a tanítók érző lelke, kik hivatásuk magaslatán csak akkor állanak, ha soha meg nem szűnő szeretettel csüngenek tanítványaik sorsán és jövőjén. Szeretettel vetik a tudás magvát abba a talajba, melyet az égi kegyelem szántogat és boronál. A reggel 9 órakor tartandó szent misét a gyermekek hitoktatója Rada Elek tartja.

— **A „Kézdivásárhelyi Oltáregylet” választmányi gyűlése.** A szegény templomoknak egyházi ruhákkal és tárgyakkal való felszerelésére alakult és már egy negyed századon keresztül fényesen prosperáló „Kézdivásárhelyi Oltáregylet” folyó hó 6-án a róm. kath. főgimnázium rajztermében Balázs Ferenc főesperes, oltáregyleti igazgató elnöklötte a telt igen népes és tárgysorozatos gazdag választmányi gyűlést tartott. Elnöklő igazgató a nála megsokott kedvességgel, lelkes, keneteljes szavakkal a vál. gyűlést megnyitotta. A választmány örömmel vette tudomásul, hogy Majláth Gusztáv erdélyi püspök ömeltósága személyesen megjelenik a május hó elején kiállítandó egyházi ruhák és tárgyak tárlatán, a mely körülbelül 4000 korona értéket foglal magában. A tárlat rendezésével kapcsolatosan elhatározta a választmány, hogy az erdélyi főok oltáregyletek részvételével egy erdélyrészi eucharistikus kongresszust fog rendezni. A kongresszus rendezésére a vál. a fősp. igazgató elnöklötte mellett a helybeli lelkészek és hölgyekből egy rend. bizottság alakult, a kiknek hivatásuk leendő kongresszus anyagi és szellemi részét megoldani. A mint hírlék, igen előkelő és hivatott egyházi szónokok tartanak szabad előadást és magas származású felolvasásokat. Mégis a vál. gyűlés legkiemelkedőbb pontját az képezte, hogy a választmány elnöke kimondta a helybeli főok oltáregylet megalakítását, a melynek szervezését, létrehozását és igazgatását Stadler Albin helyb. lelkész készséges örömmel vállalta magára. A választmányi gyűlés elnöke Balázs Ferenc igazgató ezután is szeretettel kéri a helybeli róm. kath. közönség és érdeklődők figyelmét a megjelenendő meghívó tartalmára, mely mindenben a szentségi ur Jézus iránti szeretet és mély-séges hódolat tárgyát öleli fel. Egy néhány kedli

ügy elintézése után elnöklő igazgató a vál. megjelenését megköszönve, a gyűlést berekesztette. (R.)

— **Közygyűlés.** Ma d. u. 3 órakor tartja közgyűlését a „Kézdivásárhelyi Kereskedő Ifjak Társulata” az egyesületi helyiségben a következő tárgysorozattal: 1. Elnöki megnyitó. 2. A jegyzőkönyv hitelesítésére 2 tag kinevezése. 3. Titkári jelentés. 4. Pénztárosi jelentés. 5. A számadás vizsgálóbizottság jelentése. 6. Az 1904-ik évi költségvetés előterjesztése. 7. Választmányi és számadásvizsgáló bizottsági tagok választása. 8. Indítványok. A közgyűlésre a tagokat, valamint az érdeklődőket ezen uton is meghívják Kézdivásárhely, 1904. ápril 9. Fejér Antal, elnök. Vargha Vilmos, titkár.

— **A tűzoltó-egyesületből.** A Kézdivásárhelyi önkéntes tűzoltó-egyesület főparancsnoka Nagy Károly, az alapszabályokban gyökerező jogánál fogva főparancsnoki segédtszekték Jánosy Dezső kir. törvényszéki joggyekornokot és Szabó József áll. isk. tanítót nevezte ki. A parancsnokság az új segédtszektékben intelligens, derék munkaerőket nyert s azért a főparancsnoki kinevezéshez gratulálunk.

— **Felvétel a tengerészeti akadémiába.** A fumei es. és kir. haditengerészeti akadémiában az 1904—905-iki tanév kezdetén körülbelül 50 ingyenes és földijmentes hely fog betölteni, melyre névve pályázat hárthat. Bővebb értesítést a városi tanács ad. Kézdivásárhely város tanácsának 1904. március 30-án tartott üléséből. Dr. Török Andor, polgármester.

— **Oroszfalviak öröme.** Husvét másodnapján teljesedésbe ment az a vágy, amely már régtől fogva égott az oroszfalvi r. k. hitbuzgó hívők szívében. Van oltárunk. Van egy szent hely ideiglenesen az új iskola épületében elhelyezve, a hol minden másod vasárnap a kantai segédlelkész szentbeszéddel összekötött szent. misét fog kérő és hálaadó áldozatul az egek hatalmas urának bemutatni. Az első templomozás a feltámadás második napján tartott meg. A kis község nagyja, apraja sietett a legmoltóságosabb áldozat gyümölcseinek részesévé lenni. Reájuk alkalmazhatjuk ezeket az irásvázakat: „Ez az a nap, melyet az ur szerzett nekik.” Ezen vallás-erkölcsi élet emelése céljából létesített kegy tárgy magasztosságát mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy igen sokan járultak a szent. gyónáshoz és részesültek a legmoltóságosabb Oltáriszentség vételében. Hátaltesz köszöntéssel vagyunk azok iránt, kik a legszentebb cél megoldásához kegyes adományaikkal hozzájárultak. E lap legközelebbi számában közöljük azok neveit, kik a nemesszivűség oltárára a szeretet adományát letették. (R.)

— **Halálos végű baleset** áldozata lett e hó 6-án Kovásznán türkös Pünköszt Mihály kőműves, ki több társával együtt nehéz, málhás szekéren igyekezett Kovásznára, hol egy nagyobb szabású épület van készülőben, melynél ő is dolgozott volna — ha életben marad. — Mikor éppen Kovászna első házait elérték, a jökevdü Pünköszt leakart ugrani a haladó szekérről; lábai azonban valahogy megakadtak a málha között, s mire társai kiáltottak a kocsinak — olyan szerencsétlenül bukkott le a szekérről, hogy a kerekék átmentek rajta, s mire az utasok megérkeztek a faluba, Pünköszt meghalt. A szerencsétlenül járt 54 éves embert Dr. Zentai D. orvos részesítette első segélyben, de segíteni nem lehetett rajta, mivel jobb oldalcsontjait zuzta össze a kerekék s halálos belső sérülései voltak. Temetése 7-én volt, melyre neje is megjött, s kétségbe esve siratta meg szerencsétlenül járt férjét. — A hivatalos vizsgálat ezen ügyben folyik.

— **Haladunk a korrall.** Alig néhány éve, hogy megindult az egész országban a mozgalom, minden ház végeihez, elejéhez és kertjébe lugaszőlőket ültetni, már is oly óriási tért hódított magának ezen eszme, hogy nincs oly rész hazánkban, hol tömegesen fel nem karolnák. Hát ez nem is esoda, mert nézzük meg például Fehértemplom városát, a hol alig van ház, melyet óriási törzsű lugaszőlő ne ékesítene, mely bőven ellátja az egész családot az érés kezdetétől egész tél folyamán finom csemegeszőlőkkel, minden évben terem a legesekélyebb gondozás nélkül. Ezért igen melegen ajánljuk mai számunk hirdetősi rovatában, ábrán is bemutatott „Szőlőlugast ültessünk” című hirdetésünket olvasóink becses figyelmébe. — Színes fénynyomatu árjegyzékek mindenkinek, ki címét tudja, ingyen és bérmentve küldetnek.

Hirdetések.

Sz. 1276-904.

tlkvi.

Árverési hirdetményi kivonat.

A közdivásárhelyi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság, közhírré teszi, hogy Kökössy Károly végrehajtónak Kápn István végrehajtást szenvedett elleni 250 K. tőkekövetelés s járulékai iránti végrehajtási ügyében a k.-vásárhelyi kir. törvényszék területén levő, Martonfalva község határára fekvő, a martonfalvi 396. sz. tlkvbén foglalt A + 101/1. hrsz. ingatlanra az árverést 1345 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1904. évi április hó 18-ik napján d. u. 2 órakor K. Martonfalva községbáznál megtartandó nyílt árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t. cikk 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8-ik §-ában kijelölt ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni avagy az 1881. évi LX. t. c. 170. § a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. törvényszék, mint tlkvi hatóság.

Közdivásárhely, 1904. febr. 27-én.

(57. 1-1)

Kovács,
kir. trvsz. bír.

PAPP SAMU

műkerész, a Kertészeti Közlöny szerkesztője

ARAD, Török Gabor u. 20. sz.

Szállít: nagy virágú ár-
vácskát. Boglár telt virágú
s áza 1 frt. Alternán téra
100 drb 1 frt 50 kr.
Továbbá mindenféle vete-
mény és virág-palántokat,
korai esemege és főzelék
félét mérsékelt napi
***** árakban. *****

Tessék árjegyzeket kérni.

56. 1-5

Egy használt, de teljesen jó kar-
ban levő

szalon garnitúra

nagyon jutányos áron azonnal eladó.

Cím megtudható a kiadóhivatalban.

55. 3-3.

PÉNZT

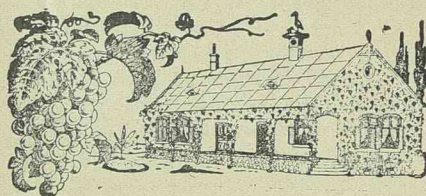
egy elsőrangú pénztintézet ad
betáblázásra 10 év 12¹⁰/₁₀, 15
év 9²⁵/₁₀, 20 év 7⁷⁰/₁₀, 25 év 7, 30 év
6²⁵/₁₀, 40 év 5¹⁰/₁₀, 50 év 4¹⁰/₁₀, 65 év
4¹⁰/₁₀ % értékpapirban, készpénzben
3¹⁰/₁₀ kevesebb; az összeg bármikor
visszafizethető, ellenben az intézet
nem mondhat fel.

Tudakozni lehet **Propper Bergathnál**
4. 2-10. Lemhényben.

Hirdetések

olcsó áron

felvételnek e lap
kiadóhivatalában.

SZŐLŐLUGAST

ültessünk minden ház mellé és
kertjeinkben föld- és homoktalajon.

Erre azonban nem minden
szőlőfaj alkalmas, (bár mind
kuszó természetű) mert na-

gyobbres-e ha magzó is, termést nem hoz, ezért sokan nem értékelik eddig
Hol lúgnak alkalmas fajtákat ültettek, azok bőven ellátják házaikat az egész szőlő-
érés idején a legkitűnőbb muskatály és más édes szőlőkkel.

A szőlő házámban mindenütt megterem s nincsen oly ház, melynek fala mellett
a legesekelebb gondozással felnevelhető nem volna, ezenkívül más épületeknek, ker-
teknek stb. a leveleikből díszre, anélkül, hogy legkevesebb helyet is elfoglalná az
egyéb használatos részekből. Ez a legháladosabb gyümölcs, mert minden évben
terem.

A fajok ismertetésére vonatkozó színes fénynyomatu katalogus bárkinek ingyen és
bérmentve küldeték meg, aki címét egy levelező lapon tudatja.

229. 12-20

Cím:

Ermelléki első szőlőültvénytelep Nagy-Kágya, u. p. Székelyhid.

Magyar gyártmányok
gyári áron!

Üveg és porcellán raktár!

Magyar gyártmányok
gyári áron!

Van szerencsém a mélyen tisztelt vevő közönség tudomására hozni, hogy **három első rendű magyar gyártól** szerződésileg egyedüli elárusításom és szoros számlára

központi raktárom

van, **Háromszek és Csikmegyek** részére külön képviselő, és pedig:

1. A **bükszádi üvegyár telepekről**

a nagybani bevásárló közönség részére.

2. A **pozsony-ligetfalvi „Szecesszió“**

felett rendkívül fontos s figyelemre méltó az Országos hivatalos vizsgálati állomásokról eszközölt vizsgálatok alapján nyert bizonyítékok, hogy a „Szecesszió“ szürkére zománcozott edényeműek nemcsak, hogy a törvényes előírásoknak megfelel, hanem az edények zománc máza jóval azon felül, az előírtól még sokkal erősebb savak ellenében is ellentálló képességgel bír, mely szerint az egészségre legkevesebb se ártalmas. Bebizonyult más gyártmánynál, hogy a kék és színes edényekhez az olcsóbb, de ártalmas antimonoxidot, míg ellenben a „Szecesszió“ szürkén zománcozott edény áruai a mindenestre jóval drágább cinoxd használata mellett hozatnak forgalomba.

3. A „Szandrik“ **ezüst és alpaccaezüst gyár,**

mely gyártmányból raktáron tartok alpacca és alpaccaezüst evőeszközöket, alpaccaezüst cukor és cukorpor szelencéket, különféle dísz- és használati tárgyakat, kávéházi és vendéglői felszereléseket, mely gyártmány- ezüstözéseért minden egyes darabért **20 évig jótállok.**

Mivel ezen magyar gyár más gyárosoknál olcsóbb is, de főként megbízhatóságra minden eddigi gyártmányokon felül áll, s így különösen az áru minőségével, jószágával versenyez, azt bárkinek is jó lélekkel ajánlhatom.

Fentnevezett áruk, gyári áron egyedül nálam kaphatók. Minden más gyártmányú külföldi china ezüst árut végkép kiárulok, s azokat saját beszerzési áron becsátok rendelkezésre.

Midőn eddigi szíves bizalmukért ezúton köszönetet mondok, kérve a mélyen tisztelt vevőközönséget becses bizalmával ezután is megtisztelni, biztosítom, mint a szakmához értő kereskedő, főtőrekvésem mindég oda irányul, hogy ne csak árammal, de kiváltkép az áru minőségével mélyen tisztelt vevőim pártfogását kiérdemeljem.

Ajánlom dus választéku raktárom porcellán, tükörök, diszműáru, gyermekjáték és konyha berendezési tárgyakból.

Kérve szíves pártfogásukat

kiváló tisztelettel.

JANCSÓ GYULA.

Magyar gyártmányok
gyári áron!

Alpacca ezüst áruk 20 évi jótállás mellett.

Magyar gyártmányok
gyári áron!